

Nr 5.

Warszawa, dn. 10 marca 1934 r.

Ogóln. zbioru Nr 601.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł 1.—

TREŚĆ NUMERU: Rozjemstwo przy zatargach zbiorowych w przemyśle i handlu. — Orzeczenia S. N. w sprawie godzin nadliczbowych. — Ruch cen metali na giełdzie londyńskiej w latach 1931—1934. — Z działalności Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przelwórczego. — 30 lat Naukowej Organizacji. — Trust metalurgiczny belgijsko-francuski. — Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny.

ROZJEMSTWO PRZY ZATARGACH ZBIOROWYCH W PRZEMYŚLE I HANDLU

W Nr. 13 Dziennika Ustaw R. P. z dn. 14 lutego r. b. ukazało się rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 24 stycznia r. b. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o powoływaniu nadzwyczajnych komisji rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu. Rozporządzenie ministerjalne zawiera szczegółowe przepisy wykonawcze o składzie nadzwyczajnej komisji rozjemczej, o sposobie powoływania jej członków oraz ławników, jak również przepisy o trybie postępowania przewidzianego przez rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27.X.1933 ogłoszone w Dz. Ustaw Nr. 82 z 1933 r. (patrz Nr. 44 „Przemysłu Metalowego” z 1933 r.)

Pierwsze siedem paragrafów zawierają postanowienia ogólne.

Par. 1 głosi, że Minister Opieki Społecznej zgłasza wniosek na Radę Ministrów o powołanie dla danego zatargu komisji rozjemczej z własnej inicjatywy albo na prośbę zainteresowanych osób lub organizacji. W tymże paragrafie jest wskazane jakie informacje muszą być udzielone w podaniu do Ministra Op. Społ.

Par. 2 przewiduje, że nadzwyczajna komisja rozjemcza może na skutek łącznego wystąpienia uczestników zatargu sama zawiesić swoje postępowanie na czas określony celem polubownego załatwienia zatargu.

W par. 3 wskazane jest, że komisja rozjemcza wzywa w charakterze uczestników zatargu ze strony pracodawców ich związki lub poszczególnych pracodawców, a ze strony pracowników — tylko związki pracownicze zarejestrowane w myśl wymagań naszego ustawodawstwa. W razie nieistnienia związku zawodowego pracowniczego na terenie objętym zatargiem

lub w razie uchylenia się związku od uczestnictwa w postępowaniu rozjemczym, komisja może wydać orzeczenie wprost lub po dopuszczeniu w charakterze uczestnika zatargu delegatów pracowników.

W myśl par. 4 rozporządzenia, Minister Opieki Społecznej czuwa nad działalnością komisji rozjemczej zwłaszcza nad niezależnością obrad komisji od wpływów postronnych oraz nad sprawnością jej urzędowania.

Par. 5 przewiduje, że czynności członka komisji rozjemczej są wykonywane honorowo.

W par. 6 ustalone jest, że właściwy okręgowy inspektor pracy udziela wszelkich środków technicznych potrzebnych do urzędowania komisji rozjemczej, a przedewszystkiem lokalu oraz urzędnika inspekcji pracy w charakterze sekretarza komisji.

Na zasadzie par. 7 postępowanie przed komisją rozjemczą jest wolne od wszelkich opłat.

Paragrafy od 8 do 17 włącznie zawierają przepisy o składzie nadzwyczajnej komisji rozjemczej. Komplet komisji składa się:

a) z przewodniczącego, wyznaczonego przez Ministra Op. Społ.,

b) z dwóch członków wyznaczonych, jeden przez Ministra Sprawiedliwości, a drugi przez Ministra właściwego ze względu na gałąź pracy, objętą zatargiem,

c) z ławników powołanych w równej liczbie, nie przekraczającej czterech, przez przewodniczącego komisji ze stałej listy kandydatów, zgłoszonych przez izbę przemysłowo-handlową oraz najliczniejsze zrzeszenia pracowniczych związków zawodowych,

d) z ławników niestałych, powołanych przez przewodniczącego komisji, w równej liczbie z pośród kandydatów, zgłoszonych przez uczestników zatargu.

Członkiem komisji rozjemczej może być ten, kto: a) posiada obywatelstwo polskie, b) ukończył 30 lat i c) odznacza się znajomością stosunków gospodarczych i społecznych terenu, na którym wynikł zatarg. Kandydat na ławnika komisji rozjemczej musi posiadać te same kwalifikacje, jakie niezbędne są dla

ławnika sądu pracy na podstawie rozporządzenia Prez. Rzeczyposp. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37 z 1928 r.). Ławnikami mogą być również posłowie do sejmu i senatorowie.

W paragrafie 15 przewidziane jest, że ławnik zgłoszony przez strony nie może uchylić się od objęcia tego stanowiska, oraz przewidziane jest kiedy ławnik niestały powołany przez przewodniczącego może odmówić przyjęcia stanowiska.

W razie uchylenia się uczestników zatargu od przedstawienia kandydatów na ławników lub uchylenia się ławników od udziału w obradach komisji, komisja prowadzi rozprawę i orzeka w składzie trzech członków wyznaczonych przez Ministrów.

Wszyscy członkowie komisji z wyjątkiem urzędników państwowych, składają przed przewodniczącym uroczyste przyrzeczenie określonej w rozporządzeniu treści.

Paragrafy rozporządzenia od 18 do 40 włącznie zawierają przepisy o trybie postępowania w komisjach rozjemczych. Komisja rozjemcza rozpoczyna swoją pracę na pierwszym posiedzeniu gospodarczym, które jest zwołane przez przewodniczącego po złożeniu przyrzeczenia przez obowiązanych do tego członków komisji. W posiedzeniu gospodarczym uczestniczą tylko członkowie wyznaczeni przez ministrów. Na posiedzeniu gospodarczym mają być ustalone obszar oraz gałęzie pracy, objęte zatargiem, skład kompletu orzekającego, termin i miejsca rozprawy, oraz kogo należy wezwać w charakterze uczestników zatargu. Po tem posiedzeniu przewodniczący wzywa uczestników zatargu do wskazania kandydatów na ławników niestałych oraz wydaje zarządzenia celem przygotowania rozprawy.

Rozprawy komisji rozjemczej są niejawnie, jednak przewodniczący może dopuścić na wniosek stron lub z urzędu obecność na rozprawie osób imiennie oznaczonych. Dopuszczalne są wnioski co do wyłączenia członków komisji, o czym rozstrzyga przewodniczący ostatecznie, o wyłączeniu przewodniczącego rozstrzyga ostatecznie Minister Opieki Społecznej.

Przed przystąpieniem do rozpatrzenia sprawy przewodniczący obowiązany jest zwrócić się do stron z propozycją polubownego zakończenia zatargu.

Nadzwyczajna komisja rozjemcza ma prawo badać świadków i biegłych oraz zbierać wszelkie potrzebne dowody i zasiągać informacji od władz i urzędów. Tajemnice handlowe i techniczne badanych przedsiębiorstw, udzielane komisji, mają z urzędu zastrzeżoną ich poufność.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego i przemówieniach uczestników zatargu, przewodniczący wzywa po raz ostatni strony do polubownego załatwienia zatargu, poczem zamyka rozprawę i zarządza naradę w celu wydania orzeczenia. Narada komisji rozjemczej jest tajna i nikt poza członkami komisji i jej sekretarzem obecny na niej być nie może.

Orzeczenie komisji zapada większością głosów; przy równej liczbie głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Przewodniczący komisji podaje orzeczenie do wiadomości uczestników zatargu, poczem w ciągu czterech dni doręcza im na piśmie orzeczenie wraz z motywami, wzywając strony do przyjęcia orzeczenia, oraz wyznacza termin nie krótszy niż cztery dni na zgłaszanie sprzeciwów. Sprzeciwy muszą być wnoszone przez uczestnika zatargu do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem przewodniczącego ko-

misji, która wydała orzeczenie. Po zakończeniu czynności komisja rozjemcza rozwiązuje się, a akta komisji zostają przekazane Ministerstwu Opieki Społecznej.

Paragrafy od 41 do 43 stanowią w jaki sposób może być dokonane przyjęcie orzeczenia przez uczestnika, oraz że orzeczenie może być przyjęte zgóry przez jego wydaniem, jak również że układ zawarty przez wszystkich uczestników zatargu podczas postępowania komisji może ona uznać za swoje orzeczenie przyjęte przez strony.

Paragrafy 44 i 45 stanowią o zatwierdzeniu orzeczenia. Jeżeli orzeczenie nie zostało przyjęte przez kogośkolwiek z uczestników, Minister Opieki Społecznej może zatwierdzić orzeczenie, jeżeli ważne interesy gospodarcze i społeczne tego wymagają.

Zarządzenie o zatwierdzeniu orzeczenia wraz z jego tekstem zostaje ogłoszone w Monitorze Polskim i wchodzi w życie w dacie oznaczonej w zarządzeniu.

W paragrafach od 46 do 48 przewidziana jest możliwość uchylenia orzeczenia przed upływem terminu jego ważności na wniosek każdego z uczestników zatargu złożony do Ministra Opieki Społecznej, jeżeli warunki gospodarcze od czasu wydania orzeczenia uległy zasadniczej zmianie. O zgłoszeniu takiego wniosku Minister Opieki Społecznej zawiadamia wszystkich uczestników zatargu i udziela im terminu nie krótszego niż 14 dni na zakomunikowanie ich stanowiska. Orzeczenie uchyla przed terminem Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Paragrafy od 49 do 52 włącznie zawierają przepisy w jaki sposób może być nadana orzeczeniu moc powszechnie obowiązująca. Wniosek o nadanie takiej mocy orzeczenia może zgłosić każdy z uczestników do Ministra Opieki Społecznej. Zgłoszenie podania o nadanie mocy obowiązującej orzeczeniu komisji rozjemczej Minister Opieki Społecznej obwieszcza w Monitorze Polskim; przeciw nadaniu mocy obowiązującej każda osoba zainteresowana może wnieść sprzeciw do Ministra Op. Społ. za pośrednictwem właściwego okręgowego inspektora pracy w ciągu 14 dni od daty obwieszczenia Ministra Op. Społ. w Monitorze Polskim. O nadaniu mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniu komisji rozjemczej decyduje Rada Ministrów na wniosek Ministra Opieki Społecznej.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 14 lutego 1934 roku.

ORZECZENIA S. N. W SPRAWIE GODZIN NADLICZBOWYCH

Tygodnik łódzki „Prawda” przytacza w Nr. 8 z dn. 18.II. 1934 następujące orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie godzin nadliczbowych.

I. Pracownik, który — obejmując pracę — nie umówił się co do liczby godzin, przez które miał pracować, ani też nie umówił się co do pracy w godzinach nadliczbowych, ma prawo tylko do umówionego ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego za swą pracę wogóle, natomiast nie należy mu się odrębne wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych (O. z 2.VI.1932 Rw. 353/32 i z 4.I.1933 Rw. 1595/33)

II. Księgowy, który wykonywał pracę w godzinach nadliczbowych bez zlecenia pracodawcy, a w czasie zajmowania posady nie występował nigdy z roszczeniem o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych ani nie zgłaszał pracodawcy pracodawcy ponad normę godzin przy powtarzających się

miesięcznie wypłatach wynagrodzenia, nie ma prawa do dodatkowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych (O. z 22.XI.1932 Rw. 1115/32).

III. Pracownik, który żąda wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, musi wykazać podstawę swego roszczenia dokładnie, a mianowicie ilość godzin i czas, w którym je przepracował. Ogólnikowe zeznania świadków o pracy w godzinach nadliczbowych nie wystarczają (O. z 6.IV.1932 Rw. 19/32).

RUCH CEN METALI NA GIEŁDZIE LONDYŃSKIEJ W LATACH 1931 — 1934

Poniżej zamieszczamy zestawienie, ilustrujące wahania kursowe, jakim podlegały poszczególne metale na giełdzie londyńskiej, poczynając od stycznia 1931 r., t. zn. jeszcze przed załamaniem się kursu funta, aż do chwili obecnej.

Ceny metali za tonnę angielską, wg notowań giełdy londyńskiej—górne liczby w funtach sterlingach, dolne liczby w złotych w złocie.

	1931	1932	1933				1934
	styczeń (£=43,31 zł)	styczeń (£=30,50 zł)	styczeń (£=29,81 zł)	1 kwiecień (£=30,62 zł)	3 lipiec (£=30,25 zł)	3 październik (£=28,56 zł)	styczeń (£=29,12 zł)
Aluminium	—	—	100 2934	100 3014	100 2977	100 2811	100 2866
Antymon	—	—	23,75 697	22,25 671	24,25 722	22,88 643	22,25 638
Cyna	120,06 5118	141,19 4238	145,38 4265	151,44 4564	223,38 6650	222,31 6249	224,75 6441
Cynk	13,06 557	14,31 429	14,75 433	14,38 433	17,5 521	15,56 437	14,19 407
Miedź elektrolityczna	49,00 2089	46,5 1396	33,75 990	32,25 972	41,5 1235	36,5 1026	35,00 1003
Miedź standard	45,25 19,29	38,15 1145	28,84 846	28,22 850	37,94 1129	32,53 914	31,6 906
Ołów zagr.	14,31 610	15,38 462	10,31 302	10,25 309	13,38 398	11,25 316	10,69 306
Nikiel	—	—	252,5 7408	242,5 7309	227,5 6773	227,5 6395	227,5 6520
Rtęć	22,62 28818	19,25 17267	10,63 9344	9,19 8271	9,13 8126	9,75 8190	9,63 8253
Srebro	13,44 78	20,19 82	16,81 67	17,25 71	18,56 75	18,19 69	19,13 75

Rozważmy najprzód ruch cen wyrażonych w funtach sterlingach.

Jak widzimy z powyższego zestawienia, ceny metali, z wyjątkiem niektórych, wykazały ogromne skoki, zarówno w jednym, jak i w drugim kierunku. Na pierwszym miejscu figuruje cyna, której cena wzrosła niemal w dwójnasób.

Jeżeli kurs metali ze stycznia 1931 r. przyjmujemy za 100, to wszystkie metale możemy podzielić na dwie grupy. Pierwsza, w skład której wchodzi: cyna, cynk i srebro, wykazuje wzrost. Druga, do której zaliczyć trzeba antymon, miedź, ołów, nikiel i rtęć, wykazuje spadek kursu.

W pierwszej grupie wybija się, jak już wspominaliśmy, na pierwszy plan cyna, która w styczniu r. b. wzrosła w stosunku do stycznia 1931 r. o 87%, przy czym wzrost tak gwałtowny datuje się od maja 1933 r.

Na drugim miejscu idzie srebro, którego cena w styczniu r. b. wzrosła o 42% i wreszcie cynk, który wahał się w granicach od 9% — 34%.

Poniżej podajemy tabelkę w % % grupy I.

Lata	1931	1932	1933			1934	
Miesiące	I	I	I	IV	VII	X	I
Cyna	100	118	121	126	186	185	187
Srebro	100	150	125	128	138	135	142
Cynk	100	110	113	110	134	119	109

Na pierwsze miejsce w grupie II wysuwa się rtęć, która w styczniu r. b. spadła w stosunku do stycznia 1931 r. o ok. 57%, dalej miedź standard o ok. 30%, miedź elektrolityczna o ok. 29%; ołów spadł o ok. 25%, nikiel o ok. 10% i antymon o ok. 6%.

Poniższa tabelka ilustruje w % wahania w grupie II.

Lata	1931	1932	1933			1934	
Miesiące	I	I	I	IV	VII	X	I
Rtęć	100	85	47	41	40	43	43
Miedź stand.	100	84	64	62	84	72	70
Miedź elektrol.	100	95	69	66	85	74	71
Ołów	100	107	72	72	93	79	75
Nikiel	—	—	100	96	90	90	90
Antymon	—	—	100	94	102	96	94

Jedynie aluminium przez cały okres nie wykazywało żadnych wahań kursu.

Tak się przedstawiają procentowe wskaźniki cen, wyrażonych w funtach sterlingach. Mając w powyższej tabelicy wskazane także ceny, przeliczone z funtów na złote w złocie, zobaczymy, jak się przedstawiają wskaźniki procentowe tych cen (w złocie) w ze-

stawieniu ze wskaźnikami cen funtowych. W obu wypadkach przyjmujemy za 100, jak poprzednio, ceny z r. 1931 i porównamy tylko ceny styczniowe w latach 1931 — 1934.

	r. 1931		r. 1932		r. 1933		r. 1934	
	£	zł	£	zł	£	zł	£	zł
Cyna	100	118	83	121	83	187	126	
Cynk	100	110	77	113	78	109	73	
Miedź elektr.	100	95	67	69	47	71	48	
„ stand.	100	84	59	64	44	70	47	
Ołów zagr.	100	107	76	72	50	75	50	
Nikiel	—	—	—	100	100	90	88	
Rtęć	100	85	60	47	32	43	29	
Srebro	100	150	106	125	86	142	97	

Z powyższych zestawień wypływa następujący wniosek. Na wahania cen wpływają liczne przyczyny, nie jedynie tylko zmiana wartości w złocie pieniądza papierowego. Jeżeli deprecjacja funta sterlinga (papierowego) nie miała za skutek *równomiernej* zmiany poziomu cen drobnej ilości kilku metali, to należy wnosić, że osiągnięcie *powszechnej* stabilizacji cen wszystkich towarów zapomocą manipulowanej waluty jest rzeczą conajmniej wątpliwą.

J. Gozdowska.

Z DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU EKSPORTOWEGO PRZEMYSŁU METALOWEGO PRZETWÓRCZEGO

Na zasadzie rozporządzeń ministerjalnych o zwrocie cła Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego wystawił w miesiącu styczniu 1934 r. zaświadczenia eksportowe na wywóz zagranicę następujących wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego:

	Waga w kg.	Wartość w zł.
1. Odlewy żeliwne		
a) rury żeliwne	110 844	33 035.—
b) odlewy budowlane	124 977	105 020.—
	<hr/>	<hr/>
	235 821	138 055.—
2. Blacha uokryta cynkiem	255 033	107 317.—
3. Wyroby z blachy	590	1 387.—
4. Naczynia blaszane emaljowane	44 422	97 820.—
5. Druć żelazny	78 095	23 521.—
6. Gwoździe	850	757.—
7. Części parowozów i wagonów	88 690	96 612.—
8. Maszyny włókiennicze	105 623	309 462.—
9. Obrabiarki	2 286	1 735.—
Ogółem w miesiącu styczniu wywieziono	<hr/> 811 410	<hr/> 776 666.—

30 LAT NAUKOWEJ ORGANIZACJI

W styczniowym numerze Przeglądu Organizacji wydawanego przez Instytut Naukowy Kierownictwa i Organizacji, znajduje się obszernie streszczenie odczytu wygłoszonego niedawno przez prof. Aleksandra Rotherta w Lidze Pracy p. t. „Prawidłowa Organizacja Przedsiębiorstw”.

We wstępie do tego odczytu prelegent zwrócił uwagę na to, że mija właśnie 30 lat od chwili wydania książki E. W. Taylora p. t. „Shop Management” (Kierownictwo warsztatów). Od tej pory powstaje dość szybko cała literatura o naukowej organizacji, najpierw w języku angielskim, zapoczątkowana głównie przez pismo „Engineering Magazine”, potem w niemieckim, w pierwszej linii przez pismo „Werkstatttechnik”.

Odczyt prof. Rotherta obejmował niejako związną syntezę podstawowych zasad prawidłowej organizacji przedsiębiorstw według współczesnych pojęć, podobnie jak wygłoszony przez niego 25 lat temu na zaproszenie berlińskiego Verein Deutscher Ingenieure odczyt p. t. „Der moderne Geist in der Maschinenfabrik”. Odczyt ten berliński został potem w polskim języku ogłoszony w Przeglądzie Technicznym w 1910 r. p. t. „Poglądy współczesne na urządzenia i organizację fabryki maszyn”.

Większość zasad i wskazówek zawartych w tym odczycie z 1910 r. jest jeszcze dziś aktualna dla przeważnej ilości naszych fabryk, choć niektóre fabryki polskie stoją już zupełnie na wysokości współczesnej techniki i organizacji i zrealizowały wszystkie prawie zasady wygłoszone podówczas.

Prócz często już omawianych w pośmiennictwie fa Chowem zasad organizacji prelegent w obecnym swym odczycie poruszył ważną w naszych zwłaszcza warunkach zasadę „jednorazowości rozkazodawstwa”.

Zgodnie z tą zasadą powinno wystarczyć jednorazowe wydanie jakiegoś rozporządzenia, bez potrzeby ciągłego doglądania czy to rozporządzenie jest też należycie wykonywane. Pracownik, który dla jakiegokolwiek powodu nie może we właściwym czasie wykonać otrzymanego rozporządzenia, powinien od razu sam zameldować to komu należy.

Przeprowadzenie tej zasady ogromnie ułatwia robotę każdemu kierownikowi.

Do tego samego celu ułatwienia roboty kierownikowi prowadzi zasada planowania i ustalania wzorów dla wszystkiego, ogólnie już dziś uznana jako jedna z najważniejszych zasad prawidłowej organizacji.

Po przeprowadzeniu zasad planowania takiego i jednorazowości rozkazodawstwa kierownik każdy, a zwłaszcza wyższe instancje do naczelnego dyrektora włącznie, mogą się już nie zajmować *normalnym* codziennym biegiem spraw i mogą skoncentrować swą uwagę na wszystkich odstępstwach od ułożonego planu lub rozporządzenia, pod warunkiem naturalnie że o wszystkich *nienormalnych* zjawiskach zostaną natychmiast powiadomieni.

W ten sposób kierownik ma stale rękę na pulsie powierzonego sobie przedsiębiorstwa lub oddziału, uzyskując wolną głowę i czas na zajęcie się ulepszeniami produkcji i organizacji.

Sprawozdania perypodyczne w formie wykresów Gantta najlepiej się nadają do zobrazowania stanu każdego przedsiębiorstwa lub części jego, dając w przejrzystej formie porównanie wyników osiągniętych w rzeczywistości z cyframi preliminowanymi.

TRUST METALURGICZNY BELGIJSKO-FRANCUSKI

Codzienna Gazeta Handlowa wydała obszerny numer poświęcony Belgji. W numerze tym znajdujemy artykuł monograficzny o Truście Metalurgicznym Belgijsko-Francuskim, o którym czerpiemy z artykułu niżej podane wiadomości.

Trust Metalurgiczny Francusko-Belgijski jest jedną z grup francusko-belgijskich, współdziałających w poważnym stopniu w rozwoju przedsiębiorstw polskich.

„Trust Metalurgiczny” utworzył w Brukseli dwa towarzystwa, które zcentralizowały liczne udziały w przedsiębiorstwach polskich. Są to: La Société Belgo-Polonoise de Force et de Traction Electriques „Sobelpol” i Société Financière et Industrielle Belgo-Polonoise „Finapol”.

„Sobelpol”. Utworzenie jego datuje się od marca 1927 r. Towarzystwo to pracuje wspólnie z Towarzystwem Warszawskim „Siła i Światło”. Kapitał zakładowy wynoszący początkowo 26 milj. franków wzrósł w 1928 r. do 52 milj. i wzrasta stale, aby osiągnąć obecną cyfrę 120 milj. fr.

„Sobelpol” kontroluje działalność następujących Towarzystw w Polsce:

Elektrownia Okręgowa Zagłębia Dąbrowskiego. Towarzystwo założone zostało w 1914 r. na kilka miesięcy przed wypowiedzeniem wielkiej wojny; obejmuje ośrodki: Dąbrowa, Będzin i Sosnowiec.

Elektrownia w Dąbrowie o mocy 23 500 KW obsługuje już większość miejscowości Zagłębia. Wskutek nowej konwencji, zawartej w grudniu 1932 r. z Rządem Polskim, czas trwania koncesji Towarzystwa ustalony został na lat czterdzieści. W ten sposób umocnione są podstawy prawne, zapewniające Towarzystwu długi okres działania.

Wskutek rozszerzenia sieci Towarzystwa „Sieci Elektrycznej” („Réseaux Electriques”), które zaopatruje się w prąd w Elektrowni Zagłębia Dąbrowskiego, jak również wskutek widoków na rozciągnięcie sieci elektrycznej Tramwajów Elektrycznych Zagłębia Dąbrowskiego, można żywić nadzieję na znaczny wzrost dostawy prądu przez tę Elektrownię.

Elektrownia Okręgowa Zagłębia Krakowskiego. Utworzenie Towarzystwa sięga r. 1913. Elektrownia tego towarzystwa, o mocy 22 500 KW, położona jest w Sierszy Wodnej. W czerwcu 1931 r. Towarzystwo otrzymało koncesję na zelektryfikowanie 17 gmin powiatu Chrzanów i Oświęcim. Całość powierzchni udzielonej koncesji wynosi 550 km².

Elektrownia Okręgu Warszawskiego. Elektrownia ta, położona w Pruszkowie w pobliżu Warszawy, zaopatruje w prąd okręgi o powierzchni 1 700 km² zaludnione przez około pół miliona mieszkańców. Moc zainstalowanej sieci wynosi obecnie 31 500 KW. Cała długość wynosi 670 km. Elektrownia w Pruszkowie zaopatruje również w prąd Koleje Elektryczne Podmiejskie.

Dochodząca do skutku, dzięki pożyczce angielskiej, elektryfikacja węzła warszawskiego będzie miała wielkie znaczenie dla Elektrowni w Pruszkowie, która ma zaopatrywać w prąd zelektryfikowany węzeł kolejowy. W tym celu Elektrownia będzie musiała być znacznie powiększona i stanie się jedną z największych siłowni elektrycznych w Polsce. Niezależnie od tego Elektrownia pruszkowska stara się otrzymać nowe koncesje na zaopatrywanie w prąd prawego brzegu Wisły.

Koleje Elektryczne Podmiejskie. Towarzystwo to eksploatuje od wiosny 1928 r. linię Warszawa-Grodzisk o długości 32 klm. W ciągu roku 1932 Towarzystwo wybudowało i oddało do eksploatacji rozgałęzienie do st. Włochy i przedłużyło swoją linię w Grodzisku do stacji kolei państwowej w tejże miejscowości. Towarzystwo otrzymało ponadto koncesję na wybudowanie linii w stronę Milanówka.

Tramwaje Elektryczne Zagłębia Dąbrowskiego. Sieci tego towarzystwa obsługują wielkie i bardzo zaludnione ośrodki przemysłowe rejonu Dąbrowy. Długość sieci wynosi 19 km. Na skutek konwencji zawartej z kolejami elektrycznymi Górnego Śląska eksploatacja linii Towarzystwa, jak również sieci tramwajów elektrycznych Zagłębia Dąbrowskiego, powierzona została Kolejowemu Towarzystwu Śląsko-Dąbrowskiemu.

Zakłady Kopalniane „Silesia”. Kapitał zakładowy Towarzystwa wynosi 8 700 000 zł. Towarzystwo obejmuje kopalnie węgla i elektrownie. Koncesja udzielona na kopalnię węgla obejmuje okolice na południe od zagłębia węglowego Górnego Śląska i posiada obecnie powierzchnię 480 ha. Sąsiednia koncesja o powierzchni 5 000 ha jest zarezerwowana dla T-wa. Kopalnia T-wa „Silesia” ma swoją własną elektrownię o zainstalowanej mocy 17 900 KW. Elektrownia ta dostarcza również prądu licznym gminom pogranicznym.

Elektrownia w Bielsku-Białej. Elektrownia ta obsługuje okolicę silnie uprzemysłowaną. Narazie jej moc zainstalowana wynosi zaledwie 2 000 kW, lecz pracuje ona razem z elektrownią kopalni „Silesia”. Moc łączna wynosi 14 630 kW.

„Finapol”. W celu koncentracji swojej działalności finansowej i przemysłowej w Polsce w jedną jednostkę, Trust Metalurgiczny Belgijsko-Francuski ukonstytuował w r. 1929 T-wo Finansowe i Przemysłowe Belgijsko-Polskie „Finapol” z kapitałem zakładowym 52 milj. franków.

Od swego powstania, wskutek licznych umów, towarzystwo „Finapol” mogło nabyć poważne udziały w S. A. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich, w S. A. „Siła i Światło” i w Warszawskiej Sp. Akc. Budowy Parowozów. Pragnąc umocnić trwale swoje wpływy w przedsiębiorstwach patronowanych od czasu swego stworzenia i wobec perspektyw współudziału w innych przedsiębiorstwach, „Finapol” zwiększył swój kapitał zakładowy z 52 milj. na 115 milj. fr. Dla zcentralizowania ruchu finansowego swych filij w Polsce „Finapol” zapewnił sobie większość w Polskim Banku Komercyjnym.

Wreszcie „Finapol” nabył 60% kapitałów Papierni „Mirków”.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Trudności Koncernu Citroena. Koncern Citroena przeżywa od pewnego czasu dość poważne trudności.

Akcje Citroena o wartości nominalnej 500 fr., które w roku ubiegłym notowano po fr. 600, spadły do 400 fr., pomimo, że koncern wypłacił 8% dywidendy.

„Deutsche Bergwerks Zeitung” ocenia w następujący sposób sytuację Koncernu Citroena.

Od czasu wypłacenia dywidendy mówi się wiele o trudnościach koncernu, a od początku stycznia utrzymuje się przeświadczenie, że koncern przeżywa kryzys finansowy. Zaległości podatkowe wynoszą 10—15 milionów fr. Trudności płatnicze są znacznie większe i przekraczają sumę 100 milionów fr.

Wpływy koncernu zmalały bardzo znacznie, a wypłacenie dywidendy nadwyrężyło poważnie stan płynnej gotówki w kasach, tak dalece, że kierownictwo finansowe koncernu musiało przełożyć termin płatności niektórych zobowiązań. Udało się to osiągnąć dzięki temu, że rząd francuski zainteresowany w koncernie Citroena, który jest poważnym dostawcą wojska, ułatwił bankom wierzycielskim redyskonto zamiennych trzymiesięcznych weksli Citroena w Banque de France. W ten sposób zażegnano na razie trudności koncernu.

Rokowania o utworzenie francuskiego kartelu surówki. W związku z prowadzonymi rokowaniami o utworzenie syndykatu surówki we Francji powołana została specjalna komisja, której zadaniem jest opracowanie ram organizacji kartelu. W skład komisji weszli pp. Petiers, Lambers-Ribot i Taffanel jako przedstawiciele producentów surówki i p. Olivier jako przedstawiciel odlewni.

Cena surówki we Francji. Surówka odlewnicza notowana jest na rynku francuskim po cenie 190 fr. za tonnę.

Międzynarodowy Kartel szyn rokuje z polskimi producentami. Od dłuższego czasu trwa na międzynarodowym rynku szyn walka konkurencyjna Międzynarodowego Kartelu z polskimi producentami szyn, których ceny eksportowe są o 10—12 szylingów niższe od cen kartelu.

Ostatnio podjęte zostały ze strony kartelu rozmowy mające na celu skłonienie Polski do przystąpienia do kartelu.

Działalność eksportowa niemieckiego przemysłu maszynowego w 1933 r. Wartość eksportu niemieckiego przemysłu maszynowego wyniosła w IV kwartale 1933 roku 126,3 milj. marek, w czym eksport do Rosji wyniósł 19,2 milj. marek.

Poniżej podajemy zestawienie ilustrujące rozwój niemieckiego eksportu maszyn w 1933 r. (w milj. marek)

	wywóz ogółem	wywóz do Rosji	wywóz do innych krajów
I kwartał 1933	136,7	46,5	90,2
II " "	137,9	42,4	95,5
III " "	129,7	29,5	100,2
IV " "	126,3	19,2	107,1

Porównanie ogólnych cyfr eksportu maszyn w 1933 r. z wynikami za 1932 r. przedstawia się następująco (w milj. marek):

	wywóz ogółem	wywóz do Rosji	wywóz do innych krajów
1932 r.	741,2	298,0	443,2
1933 r.	530,6	137,6	393,0
spadek	210,6	160,4	50,2

Jak widać z powyższych zestawień, spadek eksportu przypisać należy przede wszystkim zmniejszeniu się zbytu do Rosji. Natomiast eksport do innych krajów wykazuje w 1933 roku stały wyraźny wzrost.

Sytuacja niemieckiego przemysłu wyrobów nożowniczych. Jedną z najbardziej dotkniętych kryzysem dziedzin wytwórczości przemysłowej w Niemczech jest produkcja wyrobów nożowniczych, skupiona w okręgu solingenkim. Zarówno zbytu na rynku wewnętrznym, jak i działalność eksportowa wykazują gwałtowny spadek tak pod względem ilościowym, jak i pod względem kształtowania się cennika.

I tak na przykład, gdy w grudniu r. ub. wywieziono 44,47 tonn wyrobów nożowniczych wartości 30 milionów marek, to w styczniu r. b. wywieziono tylko 31,83 tonn wartości 1,9 milionów marek.

Szczególny spadek wykazuje eksport do Francji i Holandji, jak również do krajów zamorskich, gdzie bardzo intensywną działalność rozwijają japońscy producenci wyrobów nożowniczych.

Spadek cen blachy cynkowej w Niemczech. Niemiecki Związek Blachy Cynkowej obniżył swój cennik na blachę. W związku z tem Reńsko-Westfalskie Zrzeszenie Kupców Blachy Cynkowej notuje obecnie blachę cynkową po cenie 430 — 450 RM za tonnę.

Wzrost produkcji w niemieckim przemyśle samochodowym. W styczniu i lutym r. b. zaznaczyła się w niemieckim przemyśle samochodowym poważna poprawa; dotyczy ona zarówno interesów na rynku krajowym, jak i na rynkach eksportowych.

Wagony stalowe dla norweskich kolei dalekobieżnych. Według oświadczenia biura konstrukcyjne-

go kolei norweskich Grønningsaeter'a planuje się wprowadzenie dla kolei norweskich w krótkim czasie wagonów stalowych dla pociągów dalekobieżnych. Typ nowowprowadzonych wagonów będzie odbiegał nieco od używanych na kontynencie, a to ze względu na trudne warunki terenowe w Norwegii, które zmuszają do zastosowania lekkich wagonów na dużych spadkach. Nowe wozy 3 klasy będą posiadać obecnie zamiast 8 przedziałów, 10 przedziałów z 80 miejscami siedzącymi.

Wagony budowane będą przez fabryki w Norwegii.

Światowa produkcja złota w 1933 r. Podług danych Union Corporation w Amsterdamie, światowa produkcja złota wykazała w 1933 roku w porównaniu z rokiem poprzednim lekki spadek. Wartość wydobytego złota w 1933 r. wyniosła 102 miliony funtów sterlingów w złocie.

Poniżej podajemy zestawienie ilustrujące rozwój światowej produkcji złota w okresie od 1913 — 1933 roku (w milionach funtów w złocie):

r. 1913—97,4	r. 1918—79,4	r. 1923—76,4	r. 1928— 82,4
„ 1914—92,9	„ 1919—73,8	„ 1924—79,3	„ 1929— 83,2
„ 1915—97,7	„ 1920—68,5	„ 1925—79,6	„ 1930— 88,5
„ 1916—95,2	„ 1921—68,5	„ 1926—81,8	„ 1931— 94,8
„ 1917—86,9	„ 1922—66,2	„ 1927—81,5	„ 1932—102,5
			„ 1933—102,0

Ekspansja przemysłowa Japonii. — Coraz częściej spotyka się w prasie wiadomości o nieustającym rozwoju przemysłu japońskiego. Japończycy czynią wysiłki zbycia swych towarów na wszystkich niemal rynkach świata. Coraz nadchodzą wiadomości z różnych rynków światowych, że japończycy zwycięsko konkurują z przemysłowcami białej rasy. Ostatnio nadeszły wiadomości z Nowej Kaledonii, gdzie japończycy coraz bardziej wypierają konkurencję europejską. W celu zwalczania przemysłowców i kupców europejskich kupcy japońscy utworzyli rodzaj syndykatu, który liczy już około pięćdziesięciu członków. Obok tego syndykatu istnieją małe ugrupowania, których członkowie pomagają sobie nawzajem w sposób następujący: część odłożonych rezerw poszczególnych członków jest składana do wspólnej kasy. Kasa ta wypożycza całą sumę jednemu z członków na pewien okres czasu w celu umożliwienia mu rozwinięcia swego przedsiębiorstwa oraz zwalczania konkurenta europejskiego.

Na miejsce europejczyka, zmuszonego ciężkim stanem finansowym lub kryzysem do zlikwidowania swego przedsiębiorstwa, rzadko przychodzi europejczyk. Zastępuje go japończyk, który wytrwale radzi sobie tam, gdzie europejczyk musiał ustąpić, i w ten sposób na miejsce przedsiębiorstwa europejskiego powstaje przedsiębiorstwo japońskie.

Przy sposobności musimy zaznaczyć, że kupiec japoński jest bardzo lojalny i solidny w interesach.

Konkurencja kupców japońskich jest bardzo niebezpieczna ze względu na to, że japończyk zadowala się minimalnym zyskiem; przeciętny poziom życia kupca japońskiego jest uważany przez kupca europejskiego za nędzny. Nie należy zapominać przytem o zawziętości i wytrwałości rasy żółtej.

NOWY DZIAŁ PRODUKCJI FABRYKI ZWIĄZKOWEJ

Fabryka Wyrobów Metalowych „Adolf Feigenbaum i Syn” w Warszawie rozpoczęła wyrob piast rowerowych wolnobiegowych, systemu „Torpedo”.

KOŁO INŻYNIERÓW BEZPIECZENSTWA PRACY

W dniu 8 stycznia r. b. z inicjatywy Członków Stowarzyszenia Techników odbyło się posiedzenie organizacyjne Koła Inżynierów Bezpieczeństwa Pracy przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w W-wie.

Posiedzenie organizacyjne zagał p. inż. Piotr Drzewiecki i wygłosił następujące przemówienie:

„Postęp techniczny w produkcji opiera się na zastosowaniu takich ulepszonych metod pracy i takich maszyn, które podwyższają sprawność procesu wytwórczego i obniżają tym koszty produkcji.

Sposoby podwyższenia sprawności połączone są z zagadnieniem bezpieczeństwa pracy.

W obliczu tego procesu, troska o bezpieczeństwo pracy staje się zagadnieniem coraz więcej skomplikowanym i podlegającym wciąż nowym rozlicznym wskazówkom i doświadczeniom w zależności od rodzaju urządzenia wytwórczego.

Świadomość niebezpieczeństwa, często nie spostrzeżanego bezpośrednio, szczególnie w skomplikowanych urządzeniach i złożonych procesach, oraz znajomość sposobów zapobiegania wypadkom jest obecnie umiejętnością, która opiera się na zdobywaniu doświadczenia i na stałej badawczej obserwacji.

W tych warunkach rola technika, mającego nadzór nad produkcją i jej bezpieczeństwem, staje się coraz donioślejszą.

Powstanie przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie Koła Inżynierów Bezpieczeństwa Pracy stwarza nową placówkę, która, świadoma doniosłości podejmowanej akcji, skupiać i rejestrować będzie zyskiwane doświadczenie i najwłaściwsze drogi, zmierzające ku usuwaniu niebezpieczeństwa pracy.

Prace Koła stać się powinny podstawą do stworzenia instytucji, która autorytatywnie wskazywałaby drogi osiągnięcia bezpieczeństwa pracy”.

Na zasadzie dokonanych wyborów Zarząd Koła ukonstytuował się następująco:

Przewodniczącym Koła został wybrany p. inż. St. Rodowicz, Wice-przewodniczącym p. inż. Przemysław Podgórski, na Sekretarza wybrano p. inż. Mieczysława Rzęckiego, redaktora „Przeglądu Fabrycznego”, na Skarbnika — p. prof. L. Uzarowicza oraz na Członka Zarządu p. inż. A. Zalewskiego, poźatem ustalono skład Komisji Rewizyjnej i wybrano delegata do Delegacji Kół.

Do zadań Koła, zgodnie z regulaminem, należą m. i.

- a) inicjowanie i popieranie badań i produkcji w zakresie urządzeń technicznych, mających na celu usunięcie przyczyn wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- b) propagowanie idei mającej na celu organizowanie służby bezpieczeństwa pracy w przedsiębiorstwach,
- c) zainteresowanie techników sprawami walki z wypadkami przy pracy.

NOWOŚCI KSIĄŻKOWE

W nakładzie znanej lipskiej księgarni Otto Spamer Verlag G. m. b. H. wydał świeżo p. Henry Freeman słownik hutniczy niemiecko-angielski p. t.: Deutsch-Englisches Fachwörterbuch der Metallurgie (Eisen- und Metallhüttenkunde).

Na czele książki figuruje słuszne motto anglika Dr. Johnstona: „Słowniki są podobne do zegarków: najgorszy jest lepszy niż żaden, a najlepszy nie może być uważany za zupełnie ścisły”. W myśl tego nie możemy wymagać od wydawnictwa bezwzględnej doskonałości, sprawdzenie jednak szeregu wyrazów wykazuje, że istotnie wyrazy niemieckie mają odpowiedniki angielskie, dokładnie oddające ich treść. Oprócz terminów ściśle fachowych słownik zawiera dużą liczbę wyrazów ogólnych często spotykanych przy studjowaniu literatury zawodowej, dzięki czemu odpada potrzeba poszukiwania tych wyrazów w drugim słowniku. Ponadto książka zawiera liczne i bardzo dokładne współczynniki zamiany miar metrycznych na angielskie i amerykańskie, tablice zamiany miar długości, powierzchni, objętości, wagi, ciśnień lub obciążeń pracy, sprawności i temperatur oraz skrótów najczęściej używanych w pracach naukowych i w praktyce inżynierskiej.

Część słownikowa liczy 290 stron i zawiera około 28 000 wyrazów. Słownik, wydany na trwałym papierze w formacie 13 × 18 cm., kosztuje w oprawie 25 mk. niem.

S. J. O.

MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

Rozwijając coraz intensywniejszą działalność w celu udostępnienia szerokiemu ogółowi najnowszych zdobyczy wiedzy technicznej, Muzeum Przemysłu i Techniki przystąpiło do zorganizowania serji popularnych odczytów.

Z tej serji w dniu 23 marca b. r., o godz. 18-ej odbędzie się odczyt na temat „Najstarsze górnictwo na ziemiach Polski”, który wygłosi p. S. Krukowski, Kustosze Państwowego Muzeum Archeologicznego.

Odczyty ilustrowane bogato przezroczami odbywać się będą w gmachu przy ul. Tamka Nr. 1, II p.

Bilet wstępu normalny gr. 50, upoważniający równocześnie do zwiedzenia Muzeum.

III MIĘDZYNARODOWY KONGRES PRZEMYSŁOW. ROLNYCH

Z inicjatywy Związku Francuskich Chemików Cukrowniczych i Dystylacyjnych, odbędzie się w Paryżu w czasie od 26—31 marca 1934 roku III Międzynarodowy Kongres Przemysłow. Rolnych.

TARGI MIĘDZYNARODOWE W POZNANIU

W czasie od 29 kwietnia do 6 maja 1934 r. odbędą się w Poznaniu Targi Międzynarodowe. Informacyj udziela biuro Targów w Poznaniu, ul. Marszałka Focha 18.

TARGI KATOWICKIE

W czasie od 19 maja do 3 czerwca r. b. odbędą się w Katowicach „V Targi Katowickie”.

Na Targach przewidziane są między innymi następujące działy: samochody, motocykle, rowery, silniki, obrabiarki, przybory optyczne, sprzęt radiowy i t. d.

Wszelkich informacji udziela: Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej, Katowice Stawowa 14.

PRZEDSTAWICIELSTWO NA GRECJĘ

Firma grecka w Pireusie pragnie objąć przedstawicielstwo fabryk polskich na Grecję.

Blizszych wiadomości udziela Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego, Traugutta 4, tel. 257-95.

TARGI W TUNISIE

W czasie od 14 do 29 kwietnia r. b., odbędą się w TUNISIE II-gie Międzynarodowe Targi.

Ze względu na wzrastające w AFRYCIE PÓLNOECNEJ zainteresowanie polską produkcją przemysłową, IZBA HANDLOWA POLSKO-FRANCUSKA w Warszawie, organizuje wycieczkę zbiorową do TUNISU, której najważniejszym celem będzie nawiązanie bezpośredniego kontaktu polskiego przemysłu z kupiectwem Afryki Północnej i zbadanie możliwości eksportowych.

Wszelkich informacji o wycieczce i Targach w Tunisie, udziela Polsko-Francuska Izba Handlowa w Warszawie, ul. Zielna 50 (tel. 774-50).

WARSZAWSKA SP. AKC. BUDOWY PAROWOZÓW W ROKU 1932/33

W dniu 18 grudnia 1933 roku odbyło się XIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów na którym zatwierdzone zostało sprawozdanie z działalności i bilans za rok obrachunkowy 1932/33. Sprawozdanie to podajemy w streszczeniu:

Rok sprawozdawczy zaznaczył się poważnym pogorszeniem warunków pracy Zakładów. Polskie Koleje Państwowe, wskutek zmniejszenia się przewozów kolejowych i niepomyślnej sytuacji finansowej, ograniczyły znowu zamówienia na parowozy. I tak w roku 1930/31 Zakłady wykonały dla P. K. P. 42 parowozy, w 1931/32 — 32, a w 1932/33 t. j. w roku sprawozdawczym tylko 29 parowozów. Przytem, jeżeli wziąć pod uwagę, że w 1930/31 r. wyzyskano zaledwie 50% zdolności produkcyjnej fabryki, to w roku 1932/33 wyzyskanie wyniosło zaledwie około 35%.

Jednocześnie zmniejszyły się również zamówienia prywatne oraz zamówienia samorządów, które zaniechały wszelkich inwestycji. Obrót fabryki zmniejszył się zatem w stosunku do niepomyślnego roku 1931/32 o 18%. Poza tą główną przyczyną z ważniejszych należy wymienić silny nacisk w kierunku obniżenia cen na parowozy, gdy przy zmniejszonej produkcji koszty musiały być wyższe, bowiem, poza nieznaczną obniżką cen surowców, pozostałe składniki kosztów własnych nie uległy obniżce. Płace robotnicze nie zostały obniżone wobec zmniejszenia się zatrudnienia poszczególnych robotników. Ilość godzin pracy w tygodniu wynosiła do 32½, a w niektórych okresach do 24 godzin. Poza tem stosowano wielotygodniowe postoje fabryki, zachowując w miarę możności niezmnieszoną załogę.

Wszystkie wysiłki Zarządu Spółki szły w kierunku obniżenia kosztów utrzymania administracji i daleko posuniętych oszczędności. Wynik finansowy roku sprawozdawczego przedstawia się następująco: zysk za rok 1932/33 wyniósł zł. 33 737,27.

Pomimo trudności i silnej konkurencji Zakłady ulokowały w Z. S. R. R. 4 parowozy wąskotorowe, a obecnie wspólnie z Pierwszą Fabryką Lokomotyw w Polsce dostarczyły 19 parowozów wąskotorowych. Poza tem wobec zapotrzebowania ze strony kolei na wagony motorowe Zakłady opracowały parę typów takich wagonów i przystąpiły do ich budowy.

Produkcja i dostawa hamulców zespolonych odbywała się dalej, lecz nie utrzymała się liczbowo na poziomie zeszłorocznym.

W roku sprawozdawczym Zakłady dostarczyły Urzędowi Morskiemu w Gdyni 8 dźwigów, których produkcję rozpoczęto przed dwoma laty, przyczem zadowolenie z dostawy znalazło wyraz w przyjęciu konstrukcji Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów za podstawę dla dalszych zamówień.

Z innych prac technicznych z ostatnich lat dały w roku sprawozdawczym pierwsze wyniki realne młyny rzutowe wg polskiego patentu „Huragan” w postaci zastosowania tego rodzaju młyna w kilku przedsiębiorstwach przemysłu chemicznego i spożywczego, przyczem instalacje te wzbudziły zainteresowanie rynku.

Obecnie Zakłady opracowują dwa dalsze wynalazki a mianowicie: bezkorbową silniko-sprężarkę wg wynalazku prof. Witkiewicza i inż. Wicińskiego oraz doładowanie silników spalinywych systemem automatycznym wg pomysłu inż. Wicińskiego i Bujaka. Ten ostatni wynalazek, zapewniający znaczne, bo do 40% powiększenie mocy silników spalinywych bez zwiększenia ich wagi i kosztów własnych, otwiera nowe możliwości zbytu dla wypróbowanej od szeregu lat produkcji silników spalinywych Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów.

Jednak zaznaczyć trzeba, że, mimo pionierskiej pracy w dziedzinie rozwoju polskiej wytwórczości, Zakłady bez zasadniczej podstawowej produkcji, jaką jest budowa parowozów, dla której fabryka została założona, nie będą mogły dalej się rozwijać, a nawet zagrożaloby to ich istnieniu.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 6. III. 1934 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	2650	Miedź standard	869
Antymon	643	Ołów miękki	308
Cyna standard	6088	Nikiel	6015
Cynk hutniczy	389	Rtęć	8419
Miedź elektrolityczna	951	Srebro za 1 kg	74

Ceny metali na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu kształtowały się w porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi, następująco: wszystkie metale z wyjątkiem aluminium, ołowiu, niklu i rtęci, których notowania pozostały bez zmiany, wykazały wzrost, a mianowicie: antymon o ok. 6,5%, miedź elektrolityczna o ok. 2%, miedź standard o ok. 1,5%, cyna o ok. 1,5%, cynk o ok. 0,5% i srebro o ok. 0,5%.

F-ma „POLTHAP” Warszawa, Pańska 83 (dom własny). Tel. 530-65 notuje w ostatnim tygodniu następujące ceny ze składu w Warszawie:

Miedziana blacha	zł 2,70—3,40
Mosiężna blacha	„ 2,40—3,50
Mosiężne pręty	„ 2,10—2,80
Nowosrebrna blacha	„ 4,00—5,00
Aluminiowa blacha	„ 5,80—11,—
Aluminiowe druty	„ 6,50
Cyna w blokach	„ 6,90
Ołów	„ 0,67
Aluminiun hutnicze	„ 3,50
Antymon	„ 1,05

Ceny rur żeliwnych.

Biuro Sprzedaży Rur Zjedn. Odlewni „Ruropol” w Warszawie ul. Nowy Świat 35 notuje następujące ceny w złotych za 100 kg., obowiązujące do odwołania:

Rury wodociągowe (stojące lane) zł 49,—

+ dopłata rozmiarowa
Fasony zależnie od typu i rozmiaru o zł 13 do 25 drożej za 100 kg.

Ceny powyższe należy rozumieć franco wagon stacja załadowania przy pełnowagonowych zamówieniach.

DO SPRZEDANIA

Kilka tysięcy kilo pyłu stalowego i 120 kg odpadków niklowych.

Informacje w administracji „Przemysłu Metalowego”.